

Информационен документ относно политиката

Устойчиви градски води

Подход, основан на пътна карта, за възстановяване на градските сладководни екосистеми в националните планове за възстановяване

This translation is provided for information purposes. In the event of any discrepancy, please refer to the original English version

Основни членове на Регламента относно възстановяването на природата

- 4: Възстановяване на сухоземни, крайбрежни и сладководни екосистеми
- 8: Градски екосистеми
- 9: Свързаност на реките
- 14: Изготвяне на националните планове за възстановяване
- 15: Съдържание на националния план за възстановяване
- 20: Наблюдение
- 21: Докладване

Ключови послания

- Комбинираните канализационни системи могат да бъдат претоварени от оттичането на дъждовни води; **целенасоченото прилагане на природосъобразни решения може да спомогне за намаляване на преливанията от канализационните системи във водосбори с висок риск** – вж. **препоръка 1**.
- Разпокъсаното управление на водите може да ограничи прилагането на природосъобразни решения в градските и крайградските райони. **Интегрираното планиране и координацията между отделните ведомства могат да подпомогнат по-ефективното възстановяване на градските водни екосистеми** – вж. **препоръка 2**.
- Проектите за градски води и природосъобразни решения не допринасят автоматично за биоразнообразието. **В подкрепа на целите за градско биоразнообразие националните органи биха могли да насърчават проектирането на градски водни обекти и природосъобразни решения с разнообразни местообитания** – вж. **препоръка 3**.
- Малките по мащаб сладководни екосистеми в градските и крайградските райони са ключови местни средища на биоразнообразие; **интегрираните подходи за наблюдение могат да помогнат на градовете да проследяват екологичното състояние и постепенно да укрепват дългосрочните усилия за възстановяване на сладководните екосистеми** – вж. **препоръка 4**.
- Нито сивата инфраструктура, нито зелените решения сами по себе си да се справят с екстремните климатични явления – **дългосрочната устойчивост на градските води изисква интегрирани подходи, съчетаващи зелена и сива инфраструктура, които комбинират природосъобразни решения със съществуващите дренажни системи** – вж. **препоръка 5**.

Въведение: Как може да ви бъде полезен този информационен документ?

Малките по мащаб сладководни екосистеми в градските и крайградските райони са ключови местни средища на биоразнообразие. Здравите градски сладководни екосистеми обаче не могат да бъдат възстановени, ако градовете продължат да разглеждат управлението на водите единствено като технически въпрос, свързан с отводняването, изолиран от по-широките градски и крайградски екосистеми. В много европейски градове остаряващата дренажна инфраструктура, увеличеното повърхностно оттичане и преливанията от комбинираните канализационни системи оказват все по-голям натиск върху сладководните екосистеми. За да се противодейства на това, **Регламентът относно възстановяването на природата** засилва изискванията за по-интегрирано и междусекторно планиране съгласно **членове 14 и 15**, като насърчава държавите членки да съгласуват по-добре озеленяването на градската среда, възстановяването на сладководните екосистеми и управлението на по-широките водосбори в рамките на националните **планове за възстановяване (НПВ)**.

Настоящият документ съдържа препоръки към националните органи, служителите в министерствата, отговарящи за околната среда, и общините в подкрепа на изготвянето и изпълнението на НПВ. Той е част от поредица от четири информационни документа относно изпълнението, обхващащи горските, сладководните, морските и крайбрежните и градските екосистеми. Препоръките са структурирани като поетапна пътна карта, обхващаща: i) изготвянето, публикуването и началния етап на изпълнение на НПВ; ii) изпълнението на целите до 2030 г.; и iii) дългосрочното наблюдение, докладване и адаптивно изпълнение след 2030 г.

Чрез обобщаване на данните и доказателствата от **NICHES** и **BiNatUr** настоящият документ определя практически подходи за изпълнение по отношение на скрининга на градските водосбори, координацията и финансирането между отделните ведомства, проектирането на водни местообитания на ниво обект и интегрираното биологично наблюдение съгласно **член 4** (Сухоземни, крайбрежни и сладководни екосистеми), **член 8** (Градски екосистеми) и **член 9** (Свързаност на реките).

Препоръки:

Подход, основан на пътна карта, за изготвянето и изпълнението на НПВ

Както е илюстрирано на **фигура 1**, препоръките са структурирани като поетапна пътна карта в подкрепа на изготвянето и изпълнението на НПВ и постигането на целите за възстановяване с течение на времето. Следващите препоръки са структурирани в съответствие с тези етапи на изпълнение.

Фигура 1 – Препоръки за етапа на изготвяне, преглед и началния етап на изпълнение на НПВ

Изготвяне, преглед и начален етап на изпълнение на НПВ (0 – 2 години/2026 – 2028 г.)

Препоръка 1: Извършване на скрининг на градските водосбори за чести преливания от канализационните системи

Съгласно членове 14 и 15 от Регламента относно възстановяването на природата, НПВ трябва да определят приоритетните области за възстановяване и мерките за изпълнение, свързани с целите на Регламента за 2030 г. Тези етапи включват възстановяване на най-малко 30 % от влошените сладководни местообитания съгласно **член 4** и предотвратяване на нетната загуба на градски зелени пространства съгласно **член 8**.

Органите, отговорни за изпълнението, биха могли да използват цифров скрининг на водосборите на етапа на планиране, за да идентифицират горещи точки с висок риск от преливания и да приоритизират районите, в които природосъобразните решения могат да осигурят най-голям ефект за ограничаване на оттичането на дъждовни води.

Пример от практиката 1: Насочване на природосъобразни решения чрез моделиране на водосбори

Проектът NICHES съчетава моделиране на повърхностното оттичане и на дренажната мрежа, за да идентифицира градски райони с повишен риск от оттичане на дъждовни води и преливания от канализационните системи. Чрез моделите InVEST и BATT изследователите идентифицират горещи точки на оттичане и канализационни изпускателни точки с чести преливания, като показват как пространствено обвързаното моделиране може да подпомогне стратегическото планиране на градските води и насочването на природосъобразни решения, като биоканали и градски влажни зони.

Препоръка 2: Преодоляване на институционалната разпокъсаност чрез интегрирано управление на водите

Членове 14 и 15 от Регламента относно възстановяването на природата изискват от държавите членки да изготвят НПВ, в които да бъдат определени мерките за изпълнение, механизмите за финансиране и координацията с други относими рамки за планиране.

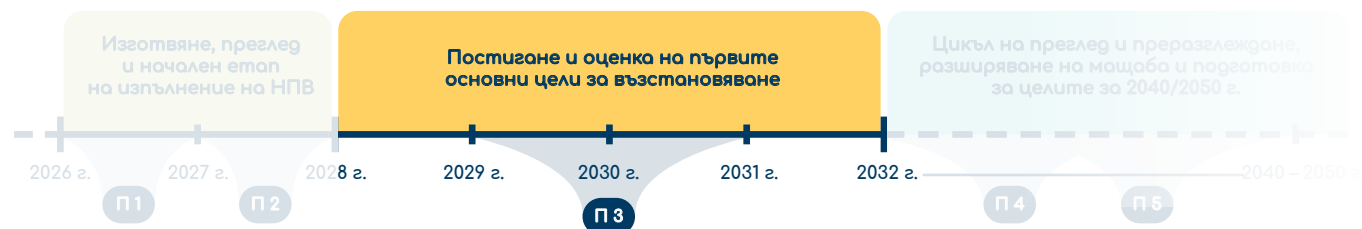
За да укрепят капацитета за изпълнение, националните органи биха могли да съгласуват процесите по планиране, финансиране и управление на инфраструктурата между отделните ведомства и агенции, за да подпомогнат по-координираното възстановяване на градските води и планирането на многофункционална зелена инфраструктура.

Пример от практиката 2: Използване на преходни пътища в подкрепа на интегрираното управление на водите

NICHES изследва пречките в управлението, които възпрепятстват прилагането на природосъобразни решения в различни градове. Чрез семинари с участието на заинтересовани страни, анализ на политиките и рамката SETS проектът установи как разпокъсаните структури за управление могат да ограничат координацията между управлението на водите, градоустройственото планиране и инвестициите в обществени зелени пространства. За да се справи с тези предизвикателства, проектът съвместно разработи **преходни пътища** в подкрепа на по-интегрирано управление на градските води.

Водният площад Benthemplein в Ротердам изпълнява едновременно функциите на футболно игрище и резервоар за задържане на дъждовни води (© De Urbanisten, 2013)

Фигура 2 – Препоръки за етапа на постигане и оценка на първите основни цели за възстановяване

Постигане и оценка на първите основни цели за възстановяване (2–6 години/2028–2032 г.)

Препоръка 3: Интегриране на изисквания за проектиране с разнообразни местообитания в проекти за градски води и природосъобразни решения

Член 15 от Регламента относно възстановяването на природата изисква от държавите членки да включват в своите НПВ мерки за изпълнение и съображения, свързани с дългосрочното планиране. Това е важно за постигането в дългосрочен план на целите за градските екосистеми съгласно **член 8**.

Органите, отговорни за изпълнението, биха могли да изискват проектите за градски води и природосъобразни решения да включват разнообразие от местообитания, включително разнообразна структура на растителността, плитководни и дълбоководни зони, естествено оформени брегове и разнообразни хидрологични режими.

Пример от практиката 3: Проектиране на водни природосъобразни решения в подкрепа на биоразнообразието

Проектът BiNatUr оцени 60 градски водни природосъобразни решения (aquaNbS) в пет европейски града, за да проучи как проектирането на местообитанията влияе върху резултатите по отношение на биоразнообразието. При проучванията са установени 103 вида водни растения, като резултатите показват, че еднообразните системи с ограничено разнообразие на местообитанията често се характеризират с по-ниско екологично качество и видово разнообразие. Проектът показва как разнообразните субстрати, естествено оформените брегове и разнородната растителност могат да подпомогнат по-богатото биоразнообразие в градската среда.

Изображение: Рибен проход в градска среда

Фигура 3 – Препоръки за етапа на преглед и преразглеждане, разширяване на мащаба и подготовка за целите за 2040/2050 г.

Цикъл на преглед и преразглеждане, разширяване на мащаба и подготовка за целите за 2040/2050 г. (6+ години/2032 г. нататък)

Препоръка 4: Прилагане на многомаркерни изследвания за наблюдение на устойчивостта на градските водни системи

Съгласно **член 20** и **член 21** от Регламента относно възстановяването на природата държавите членки трябва да наблюдават и докладват за напредъка по възстановяването на всеки шест години, считано от 2031 г.

Агенциите по околна среда биха могли да прилагат интегрирани многомаркерни подходи за наблюдение, способни да генерират по-пълни екологични данни за градските сладководни системи, за да укрепят наблюдението и докладването съгласно Регламента относно възстановяването на природата.

Пример от практиката 4: Изследване на състоянието на водите чрез многомаркерен подход

BiNatUr приложи интегрирана рамка за наблюдение на обекти с водни природосъобразни решения в градска среда в Антверпен, Берлин, Хелзинки, Лисабон и Познан, като оцени местообитанията, растителността, макробезгръбначните, микроорганизмите, хидрологията и качеството на водите. Чрез анализ на стабилни изотопи и ДНК от околната среда (eDNA) проектът показва как eDNA може да подпомогне оценката на биоразнообразието и непрекъснатото наблюдение на градските сладководни екосистеми, като укрепва екологичната оценка и дългосрочното докладване.

Препоръка 5: Използване на интегрирани рамки за планиране в подкрепа на дългосрочното прилагане на природосъобразни решения

Член 9 и **член 15** от Регламента относно възстановяването на природата подкрепят по-координирани подходи към възстановяването на реките, планирането на инфраструктурата и дългосрочното изпълнение в рамките на НПВ.

Органите могат да интегрират подходи за планиране и оценка в процесите по обновяване на инфраструктурата и дългосрочно управление на градските води. Това може да подпомогне по-координираното и устойчиво планиране на зелена и сива инфраструктура в дългосрочен план.

Пример от практиката 5: Сравняване на подходите със сива инфраструктура и природосъобразни решения

Проектът NICHES използва сценарийно моделиране в мащаба на водосборите, за да сравни конвенционалната сива инфраструктура с алтернативни подходи с природосъобразни решения в градските водосбори. Чрез оценка на въздействието върху оттичането на дъждовни води, натоварването с хранителни вещества и устойчивостта на водните системи при различни сценарии за развитие проектът показва как интегрираните подходи, съчетаващи зелена и сива инфраструктура, могат да подпомогнат дългосрочното инфраструктурно планиране и вземането на решения.

Връзки към източници

BiNatUr
NICHES

Научните публикации, използвани в настоящия документ, могат да бъдат открити в информационния лист към документа, който може да бъде изтеглен от: www.biodiversa.eu/policy-briefs

Снимки:

стр. 1 (горна част) – Хамбург, Германия
2025 г., 1912196525 чрез iStock

стр. 2 – Benthemplein, Ротердам, Холандия
2013 г., Die Urbanisten чрез Architectenweb

стр. 3 – Рибен проход, местоположение неизвестно
2019 г., Ralf Geithe чрез iStock

Контакт

contact@biodiversa.eu | www.biodiversa.eu

@biodiversa.eu

@biodiversaplus

За настоящия информационен документ относно политиката

Настоящият информационен документ е част от поредица, чиято цел е да предостави на създателите на политики, участващи в изпълнението на Регламента относно възстановяването на природата, препоръки в областта на политиките, основани на резултатите от финансираните по BiodivRestore проекти.

Поредицата от информационни документи относно политиката на Biodiversa+ е достъпна на www.biodiversa.eu/policy-briefs/.

Настоящата публикация е възложена и контролирана от BiodivRestore и изготвена от Eli Morrell (Nature\Squared) и Iris Visser (Nature\Squared) с подкрепата на Cloé Durieux и Julie de Bouville, а графичното оформление е дело на Kelly Hartholt.

Представените основни резултати от научните изследвания бяха съвместно изготвени и валидирани от координаторите на финансираните по BiodivRestore проекти BiNatUr и NICHES.

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат единствено на автора/авторите и не отразяват непременно тези на Европейския съюз. Европейският съюз и предоставящият финансирането орган не носят отговорност за тях. Настоящият документ може все още да не е одобрен от Европейската комисия и може да подлежи на промени.

Съфинансирано от Европейския съюз по линия на Споразумение за предоставяне на безвъзмездни средства № 642426

Изготвено през юни 2026 г.